



LIBERTÉ



Ö Z G Ü R L Ü K  K L A S İ K L E R İ

Hürriyet Üstüne

Çeviren: M. Osman Dostel
Sâdeleştiren: Ömer Çaha



John Stuart Mill



LIBERTE

4.
Baskı

John Stuart Mill
Hürriyet Üstüne

On Liberty (1859)
Çeviren: M. Osman Dostel
Sâdeleştiren: Ömer Çaha

ISBN 13: 978-975-6877-99-9

Liberte Yayınları® / 109
Özgürlük Klasikleri / 5

4. Baskı: Ekim 2014; 3. Baskı: Şubat 2012;
2. Baskı: Mart 2009; 1. Baskı: Ekim 2004

© Liberte Yayınları

Sayfa Düzeni: Liberte Yayınları
Kapak Tasarımı: Muhsin Doğan
Baskı: Tarcan Matbaası

Adres: Zübeyde Hanım Mah. Samyeli Sok. No: 15, İskitler, Ankara
Telefon: (312) 384 34 35-36 | Faks: (312) 384 34 37
Sertifika No: 25744


LIBERTE
LIBERTEYAYINGRUBU

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara
Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03
Web: www.liberte.com.tr | E-mail: info@liberte.com.tr
Sertifika No: 16438



John Stuart Mill

(d. 1806, Pentonville, İngiltere - ö. Avignon, Fransa, 1873)

İngiliz filozof, politik ekonomist, parlamento üyesi ve devlet memurudur. Mantık alanında, yalnızca tümdengelsel mantıkla ilgili çalışmalar yapmayıp, tümevarımsal mantığı da formüle ederek geliştirmiş olan Mill, mantıksal ilkeleri sosyal alana, siyaset ve ahlak alanına uygulamasıyla ün kazanmıştır. Psikoloji alanında, çağrışımıcılığın babası olarak kabul edilen filozof, psikolojiyi “zihin kimyası” olarak tanımlamıştır. O, çağrışımıcı psikolojisini bilgi konusuna da taşımış ve bu alanda, Berkeley’den esinlendiği besbelli olan psikolojik bir idealizm geliştirmiştir. Mill, bununla birlikte, psikolojik idealizmde, maddesizciliği seçen Berkeley’den ayrılmış ve dış gerçekliğin varoluşunu kabul ederek, söz konusu nesnel gerçekliği “duyumları mümkün kılan, kalıcı dayanak” olarak tanımlamıştır. Ahlak alanında yararlılığı savunan Mill, hazzı ya da mutluluğu insan eylemlerinin en büyük amacı ve mutlak ölçüsü yapmış ve yararlılığında, genelin iyiliğini ve refahını temele almıştır.

Bazı Eserleri:

- ★ *The Principles of Political Economy* (1848)
- ★ *Considerations on Representative Government* (1861)
- ★ *Utilitarianism* (1863)
- ★ *The Subjection of Women* (1869)

İçindekiler

Önsöz	9
John Stuart Mill Üzerine Bir Değerlendirme	13
Çevirenin Notu	37
Giriş	47
1 Düşünce ve Tartışma Özgürlüğüne Dâir	69
2 Mutluluğun Unsurlarından Biri Olarak Bireycilik	129
3 Toplumun Birey Üzerindeki Otoritesinin Sınırları	159
4 Uygulamalar	189

 özgürlük.
klâsikleri

Önsöz

M Osman Dostel tarafından 1955 yılında *Hürriyet* İsmiyle Türkçeye çevrilen John Stuart Mill'in *On Liberty (Hürriyet Üstüne)* adlı bu çalışması tarafımdan günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Mill'in ağır ve karmaşık olan üslubunu Türkçede tam olarak yakalamak gerçekten çok güçtür. Dostel, bu üslubu, elli yıl önceki Osmanlıca ağırlıklı Türkçesi ile kısmen başarmıştır. Çevirmen, Mill'in, anlatmak istediklerini Türkçenin kendine özgü dil kuralları içinde aktarmaktan çok, üslup yapısını aynen koruma kaygısını gütmektedir. Bu da, bazen yarım sayfaya varan uzunlukta cümlelerle donatılmış bir metnin anlaşılır olmasını ve rahatça okunmasını epey zorlaştırmıştır. Metni aynı şekilde bugünkü Türkçeye aktardığımızda hem anlam bütünlüğünü korumak hem de çalışmayı akıcı biçimde okumak hayli zorlaşmaktadır. Bu bakımdan metni günümüz Türkçesine aktarırken, çevirmenin hoşgörüsüne sığınarak sadeleştirme de yapmak zorun-

da kaldım. Bunun bir sonucu olarak Mill'in anlattığı düşünceleri sade ve yalın bir Türkçe ve kısaltılmış cümlelerle aktararak daha rahat okunmasını ve anlaşılmasını sağlamaya çalıştım.

Bu bakımdan, bu çalışmaya katkımın, günümüz Türkçesine aktarmanın yanında, sadeleştirme konusunda da olduğunu söyleyebilirim. Bunu yaparken Dostel'in çevirisini esas aldım. Ancak, anlaşılamayan ifade, cümle ya da paragrafları tam olarak anlamak için, *Hürriyet Üstüne*'nin Elizabeth Rappaport tarafından derlenen ve 1978 yılında Hackett Publishing Company tarafından yayımlanan İngilizcesini de kullandım. Hatta bazı yerlerde yeniden çeviri yapmak zorunda kaldım. Mill'in, bu çalışmadaki temel sorunları ortaya attığı kitabın Giriş Bölümü'nü büyük ölçüde yeniden çevirdiğimi söyleyebilirim. Bu çalışmayı yaparken, Alime Ertan tarafından yapılan sâdeleştirmeden de epey yararlandım. Alime Ertan, Dostel'in çevirisini, hiçbir cümle yapısına dokunmadan günümüz Türkçesine aktarmış, ancak ne yazık ki, Belge Yayınları arasında, kendi adına yayınlamıştır. Bunu, entelektüel emeğe karşı gösterilmesi gereken saygının göz ardı edilmesinin yanı sıra, kendisine ait olmayan bir şeyi sahiplenme konusunda gösterilen ahlâkî zafiyet bakımından da son derece üzücü bulduğumu belirtmek durumundayım. Bu hususu, çevirmenin emeğine ve bilimsel etiğe olan saygının bir gereği olarak burada açıklamayı gerekli görüyorum.

Çalışmayı yaparken başta Mehmet Dikkaya olmak üzere çok sayıda meslektaşımın yardımından yararlandım. Hepsine teşekkürü borç bilirim.

Ömer Caha
İstanbul, 2003